

ni ope auxilioque, patet aliena injuria, tum hum-
na, tum præterum diabolica. Præterea, quis facili-
te, benignum, indulgentem subditus exhibitet, qui
propriæ pauperis inopieque contulit, ad eum recu-
rrent, ipsorum salutem curans, vitamque & corpori-
& potissimum animæ partem utriusque, id est à peri-
culo servans: decinde, quoniam erunt unquam nobis
ad omni debito & onere quo miteri constringuntur,
partim propter externas necessitates, partim propter
peccati reatum; siue tamen, ut nec sit qui opprimat in
postulum, nec qui ab iniquitate malitia per gratiam
liber, eadem amplius tenetur, ut velit gratia respon-
dere: postremo, quia efficit, ut tamquam viles
animæ loddigantibus prius mancipia habeantur, in ma-
gnitudine apud eum preto & honore sint, eidem præchari
et vulgo ac passim vigeat haec illis fa-
ma & nomen, quod maximis fiant ab ipso, & honorati-
tum, quod gloria ducatur esse eis deum servum, & Chri-
stum.

¶ Et propter ista Regi Christi: Salomon

Ac יְהוָה יְהוָה misclaustrum, sed Græc ῥωπήσις
Xipos ὑπέρ, panperem de manu parentis.

Præter querimonias Eliae & Jeremias de spes: mi-
serabilis personis, præterim in judicio, exar in psalmo
81. levissime haec de re admonitio Dei ipsius, objec-
ta inter Deos judicantes confidens ac praescientis
Deus fets in synagoga Doyra, in media autem DE-
OS dijudicat. Uisque judicatis iniquitatem, & facies
peccatorum summis? Judicate ego & pupilo, humiliem
& pauperem iustificare. Tertullianus n. suis tractatæ,
aristote panperem, & genum de manu peccatoris libera-
re, Vocatur etiam DEUS epipli inopem de manu
fortiorum ejus, & genum & pauperem a diripiendibus;
cum x.

Mysticæ potens, est peccati auctor Diabolus, an-
te vocatus calumnior, & à Christo fortis, ut Au-
gustinus hic obliterat, dicens quod non sua cum virtus
concordat; auctiorque operis hypogoniticon a, &
demonstrat Galatinus b, veteres etiam Rabbinos lo-
quuntur, necepisse de salutem, atque redemtione

^{14. cent.}
Marcis c. 29

a P. 33. 10.
Mysticæ po-
tentis exponen-
tia. p. 4.
b P. 4. 12. 13.
Diabolus

A pristinè congruum ista Regi Christo: Salomonis
hauit ita, qui iustè gubernavit quidem multo tempore,
sed non repetit à tyranio aliquo iubitos oppresos, &
pse tandem adeo gravi tributo illos vexavit, ut quia id
remittere filius reculavit, scissionis regni, & dæcilectio-
nis ad defectionis decēm Tribuum cauam præberetur^a.
Auctores hujus interpretationis nominandi non sunt,
tam multi sunt, & jam anteā indicati: & si quid nonni-
hil discrepans ab illius aliisque afferatur, obite in par-
tium singulatim enarratis admonitionibus.
^bPrincipes erga sub.

Habent hic autem quodammodo principes monitas, ut pauperes a potenteribus liberentur; ut legum severitatem in illis remittantur, porci quam in aliis; ut nimis tributus non vexentur; ut quadam honore proficiantur, expedito cauila illorum citius, quam dicunt, ita ut sit iuxta vix phrasis Hebreorum, pretiosius sanguinis eorum coram ipsi. Nunc dicitur per potenteriam apprimane et traducere ad iustitiam b. principes infidiles, socii non iudicant, diligunt pauperes, sequuntur exercitum; non papillo sunt, et causa videtur non ingreditur. Et si alii ad eos: causas videtur non iudicant, causam papilli non dirigunt, iudicium papum non iudicant d. Tamen prophanique dixerunt Regis magistratus salutis esse tantam. b. Principem a Deo darum, a quo omnia bona. Diversarum orationum salme

1 e. 4. *pauperem à potestate.* Idem pacto Hieronymus, vel
5 e. 5. c. 12. *pauperem, seu idem clamantem, a*
14. cont. *ex Hebreo, pauperem, seu idem clamantem, a*
Marce. 1. *querularum inopem, quae concursum;* Cajetanus, me-
m. tr. de V. *divisus a diuis;* Tertullianus I., *a dyna misericordia*
ad Marcell. *quod est Græc., περιδοκτονούσια;* Athanas. m. ix.
de duxis, de manu potestis, seu dynastis. Augustinus
eugenium à potestate. *Quare nunq[ue] utinam **υπό την άρχην** ubi
cunda dictio eten boni, sive participum conjugationis
Piel. Legerunt autem alii cum prepositio nomine
n. Ezech. 13:1; *misericordia;* quasi **Υπό την άρχην** significans *majorem*
o 10:3; 32:1; *tyrannum, magnificum, & hebitat signantes ferre inter-
Ezech. 13:1; pretarunt, diuitem, liberatum, prodigum.* Et **υπό την άρχην**
p Ezech. 22:23 *sciambam, clamare, præferim salutis & opis causa.* Quia
ter is ad quem illa de causa clamatur, quasi *clama-
dicas, vocatur **Υπό την άρχην**, vel actived quam clama-
tio contraria fenu clamer, ac vociferetur, & perter-
mis. Et Iob a tyrannum derribitur, *ον nomine a***

q. cap. 39. 14. *dicas, vocatus es a me, si contrario fenu clamer, ac vociferetur, & perterre minis, & ut Job q. tyrannum deficeris, eo nomine appellatur, diffractus contra pauperem. Cujus oppositum principis Christi conditio ut non clamet, neque audiat vocis eius fortis, r. cu non contendas, neque metas, neque audias aliquis in plateis vocem eius, Fac in lib. Job r. in valde affini sententia canendum dictio Hebrei, participi ab interprete Latino redditam per praeceptum vociferantis, et quod liberasse pauperem ferantur, & pupillum, cui non esset adiutor, Heb.*

In Psalmus LXXI. Vers. 12. 13.

Alius in Deo & Christo parendi modus est pauperum. Abusus redditum primum aeternum. Est & praeter ultoram culpe, & aliam poenam, ultra etiam quedam gloriam, ut idcirco iubet nos Christus dare sibi pecuniam creditam ad menas, ut venientis cum usuris extangis, & usuris inquam, tum quas ipsi solvamus, redendo pro doctrina, & gratia, non opera, non potest, minimè austerius, nec tollens quod non posuit, aut metuens quod non seminavit. Maria cecum eum qui patens facta fuit magna, depulsa potentes de sedi, & exaltasse humiles & ubi vox duxerat, eft edem quae hoc loco, & ultipar etiam a Latinis. Haec artes optimi Regis;

6. *Elegans* *sp.* *Dichotoma* ana *mixta* *formicaria* *fit*. *Chris.*

pacie d' impone morem,
Fartere subiectis, & debellare superbos.

Easd in Rego agnivio nostro, noster hoc loco Propheta, utraduc vidimus. Quicunque falso assertit, aut abutur nomine Seneca & Stoicos quoniam in discordia virtutum vocat puniti animi ad speciem aliorum malorum succidentis.

C. Suetonius. Et hoc synony-

Et animas pauperum salva facit. Et hoc synonymum praecedentibus: eti non de sola vita corporalis, quam significat *ape anima*, *salute uniuersit*: sed etiam de spirituali, ultra peccatorum remissionem priori membro indicatam: insinuatque collario gratia sanctificantis, ac demum glorificatio. Euthymius nomine pauperum *tenet*, Gentiles ut ante monui, intelligen*s*, *qui prius aliud nomen Latinum in iustis repondebat* (*corum animas salvari ait*, quia *Judici*, eo quod Christum non receperint, dimisi sunt). Gentiles admissi.

Interps. posui; ne mpe *thab*, & *waw*, quod ian peccatur.
legendum, tono congruus cum primo, sed non derivatione, legi Pl. 14. habi est iuxa vox Hebreia **שָׁבַע**-C. Lex, natura, Deus, homo, virtus, tempora, vita
thab. *shab* iuxa *thab* quod hic habetur etiam pro

sech, & **54. bish** **thob** **thob** **qui** **nig** **nabec** **etiam** **pro**
usura. **Exponit** **hunc** **hoc** **loco** **TII** **thob**, **dolum**, **et**
fraudem: **qui** **item** **parte** **redditur** **in** **pial.** **10.** **fecund-**
sum **luppationem** **LXX**, **tum** **Grec**, **tum** **Latine**,
etiam **malicie** **et** **plenum** **off**, **&** **amari** **et** **tristis**, **&** **dolo-**
rum **adiboch**, **et** **sors** **&** **Hierronomo**, **&** **avaria**.
Quum **namque** **thob** **thob**, **medium** **significat**, **rele-**
dote **de** **fraude** **dicitur**, **qui** **in** **medio** **peccatis** **cor-**
duive **occultatur**: **&** **de** **usura**, **qui** **praeexistit** **com-**
modo **aliterius**. **Et** **denique** **Chsdau** **prudentis** **tit**
nomen **NON** **nusa**, **frus**, **vel** **opprobrio**. **Placuit** **LXX**,
interpretibus **restringere** **ad** **roas**, **five** **ad** **ularam**, **et**
uluras, **generaliorum** **nominis** **TII** **thob**, **notionem**,
qui **hunc** **plerumque** **pauperes**, **&** **inopes** **laborant** **in-**
commodo, **et** **accipere** **pecuniam** **ad** **ularam** **confir-**
mantur, **&** **quidem** **(apenunero)** **implicantes** **et** **palli-**
atam **proper** **fraudulentos** **contractus**: **altero** **prete**,
verapage **patent**, **qua** **NON** **chamas** **significat**, **&**
potest **ad** **exa** **significare**. **Trevetus** **notari** **ad** **literar**
vule **magnam** **copiam** **auti** **argenteum** **lub** **Salomon**, **1**,
ut **opus** **uluris** **non** **fuerit**, **&** **facile** **fuerit** **ab** **ii** **se** **libe-**
rate.

Sensu mystico, cuncti ferè Enarratores, per hæc duo potest.
Et honorabile nomen eorum coram illis.) Hieronymus

mala usura atque iniuriantis intelligunt volunt omnia peccata, qui potentes illi diabolus, idemque calumniantur, fugerit, & subministrat, & properat qui, qui illa committunt, eidem tamquam factori debitores & obnoxii sunt. Augustinus, quem solent alii imitari, peccata, que etiam vocant debita m, idcirco usuras vocari vult, quia plus mali inventiuit in supliciis, quam commissum est in peccatis. Afferit exemplum homicide, cuius perit & corpus & anima in gehennam, quam alterius tantum corpus pertemerit. Et in genere id explicans Caffiodorus, ait, in peccate verbiatus

uram crescere malorum, quia quid in temporali conversione delinquent, in externa calamitate recipiunt. Augustini sententiam Thomas a declarat non de excessu pugna in intensione & gravitate, quasi puniat Deus supra contumaciam, qui potius citra, sed secundum durationem, si curio contrario metit temporali-
Lorini in pfat. Tom. III.

Amplius nobilissimis Christianis nominibus appellari.

tium iniuriosus Reges ut solitos justi Deus per Samuelem populo remuntrari. Reges potenti, neempti ut subditos alliberent ad vilia quoque opera. Verumtamen postea sicut recessit a calce Dei, ita & exequitur, quia subiectus tractaverat: illo namque mortuo flagitatus populis a filio eius Ieronimo, immunitur dirimuntur. Et sicut non gravissimum agnoscitur invenimus. Quicunque nec Salomon typus ex parte Christi, cuius iugum usus est, & mansuetus a deo, ac pretiosissimum nostrum sanguinem veluti dixit, quem suum pro nolito fuderit. Caveret quaque legibus iuxta Christum, ne cuiusquam fundatur innoxius, & ne cui nocatur, ne nos ipsi vindicemus. Petrumque itinere gladium ascriberet reprehendit. Eandem illam ex Hebreo, versionem Graecam tradidit etiam Aquila, ac translatissima regi auctoritate & glauco usq. & breviatis sanguis corum in osculis suis: Hebreo te habet διάτομον τοῦ αἵματος καὶ θεραπεύειν τὸν αὐτόν σου: quamvis in Complutensis, Regis, aliisque bibliis ordine inverso ponantur pronomina; nec & apud Euthymium, praeterreto apud Augustinum & honorabilem nomen eis coram ipsis; & apud Ambrosium, nec non in Gallicano Paltierio, & praticando nomine eis coram ipsis. Juxta nostram Latinam correctam versionem pro honorabili, Tertullianus d. legit, honorabili: Palaestinum Romanum, & Cairodorus, praeclarum. Vel LXX. legente Hebreis οὐδὲν σημαῖ, nomen eorum. pro διάτομον, sanguis eorum: vel vertenter a iusta sanguis, pro quo deinde irecipit apud eum nomen: primus suscipitur Richardus Genomatus: Generatrus secundum, mihi primus placet magis: & omnino foliam probo editionem nostram Latinam quantum ad omnia, quam visilla coenamodum gignat sententia, quae habet honorabile, vel praeclarum nomen eorum coram ipsis; nempe ut Regis Christi nomen in honore his apud eos, quorum redemerit animas ex iuris & iniquitate, ut, quid ait Augustinus, dum honor nomen eis pro tantis beneficis, retinebundone dignum & iustum esse, gratias agere Domino Deo suo, vel, ut apud fidèles, quod ait Euthymius, ad honoratum fit Christi nomen, at propria dignitate eis sit, & ad amplissimum nobilitatem reputetur quod ab eo Christiani appellentur. Nolite vestis honorabile nomen eorum coram ipso, tanta non differt si dicas honoratum, aut praeclarum, aut etiam preclarum, quia tuus haec omnia vates, nec non verbum dicum Hebreum Ψ̄ teber: meministi quoque Augustinus, explicavit vero, quod eis videantur huic seculo contemplabiles Christiani, nomen eorum coram ipsis honorabile, quis eis illud dedit: jam non nomen nominium eorum per labia sua, & quibus ante vocabantur, quoniam esset genitum superlitionis obligati, vel in eorum malorum meritorum signati vocabulis, antequam essent Christiani. Inedita exppositio cum ea quam reculimus ex Euthymio. Addit Ruffinus illud eis honorabile nomen, atque omni iunctitudine plenum, quod ipse prius dominus, dicitur duplum imponeat dignitatis eis, dicens: Nam dico non vos, sed amicos.

Abeat, & perfecte nisi Dei, eius mutationes posseas promittit hicjam natiue Deo s. Dicit porto propter eum nomen parvum, quia non datum & acceptum modo: & in calculo candido, quasi simile nomini abscondi, quod illum in calcule solebo inscribi, aut ejus, cui in comitoribus suffragii favebatur, ut prateam ultum calculi ad computandum, ad latos & faultos dies notandum: ad symbolum victoriae, ac promittere a deo premisi in theatris, arce certaminibus; ad tallos praefigendum, prius quam in tabulis inculperetur. De his calculi candidi usus Peregrini o nofer ex Sexto, & Senente & aliis. Honorabilis electorum nomen coram Deo, quam Hebraeorum, quorum Pontifix nomina gestabat in pectora humerique, lapidis pretiosis inculpata. Honorabilis filium Deus ipse appellat Ephraim, & puerum delicians, cujus recordetur, ex quo sit locutus de eo, & conturbentus super eo vestra ipsius, & miseras miserante eis q: & paulo post, velut honoris ranti, quo prolegamus, evidens argumentum subdit Jeremias, filiam vocans eudem, vagam: quod feminam circumdatum virum, hoc est quod fieret Deus homo, arcius noster David raptus in admirationem lumine dignitatis, potestatis, honoris, qui novi testamenti tributendum hominibus erat, exclamat agens cum DEO s. Mibi ait enim nimirum honorificatus es mihi tui Deus, nimis confortatus et principatus eorum. Ubi est etiam Ψ̄ inca, & fratribus, vel quinque fratres, tenet honorari fuerunt, sic honoratur, quem Rex honorare voluntur, & gloria, & honor coronare u, & fateare vas in honorem x, & cum gloria, & pace honorem dare sperant honestum. Sitam honorificatus nominat, & tractat filios tuos Deus, disponente etiam cum reverentia z: quae decedet homines ab omnibus nominari tractarique pecudum ritu, ac detur etiam quam vilissimas bestias: Non ultima Centurionis laudissimam a Christo laus, quoniam ei servus est et prefigit a, & ex eo, Siyach, Ψ̄ iustus, qui erat dici potest charus, utilis, fidelis, gratia per lons apud dominum suum, ideoque tanto studio curavit valdestitum ipsum. Et dignitas in hoc laudolivaria est inter homines, una est tamen natura illis, inquit. Auctor b operis imperfecti, & propterea Centurionis magis Dei imaginem honorabat in homine, quam opus captivitatis in seruo. Sed ut iheri humaniter tractandi sint, alibi docui. Macrobium ci- tans & Senecam, aliquotque cum Martini exemplo Legatur quoque Plato, & Ambrosius b. Omnes quidem, sed non innotiles Christi ertos agnoscimus, & proptemore, ut eis etiam & censer inter inferiores in ecclesiis melius valeamus, maxime honorabile optimum nomen Iesu, tantum confisi de bonitate illius, quantum diffisi de nobis, futurum ut haec etiam ratione honorabile nomen nostrum reddatur coram ipso. Diligentius vero propterea studemus nihil admittere, quantum per epudem gratiam licuerit, quod nomine ejusdem honorare dedecet, vel dedecoret. Nullus delicti debet, quoad vivere, etiamque magnus videatur peccator, sed honorari, ut Franciscus iungebatur suis. Sigillum, & instrumentum, quod in ecclesiis mors transfiguratio, & mortis crucifixus, & mortis transfiguratio

io habet, sed auctoritate aliorum destitutur, paulo-Atam: ipsum enim quotidianum defectum corruptionis nihil esse aliud, quam quandam prolixitatem mortis.
Et dabitur ei de suo Arabia.) Hieronymus: Et ha-

vers. 15.) Et vivet, & dabitur ei de auro Arabiz, &
adorabunt de ipso tempore, tota die benedicent ei.

Splendorem, pompari, apparirem, regis, dicitur hic, aucto, deinceps, imprimis, ait, quod vivet felix, omnibus bonis circumfluen, eisque de Felici Arabia laudatissimum & probissimum, dabitur Rex, qui det, minus apte intelligitur, nec ex munib, eis allaris de Saba, fed altius daret Rex a largi- rebus subditis, vel certus non est eis causa, cur eorum fieri sic difficult, quantum ad hoc mentio. Eo tamen

Reg. 9. nec ait nullus aliquis. Omnes Reges Arabiz, & Satrapa terrarum comparsitate scribuntur aurum & argentum Salomonis, praesertim, cuius nomen hic habetur נְשָׁבֵא, Regis

b Rom. 6,9. nam, & alios, ipsique omni circuit ex precatione & ratione, & faulta precatio-
nem. sed hic, ut &
in certius typus se. Ecclesia Christi, cuius post re-
rectionem vita, & mortalis b, & cui converti Reges
multi obtulerunt aram, & alia pretiosissima munera,
ad adiunctionem Ecclesiarum, cultum religiosum, sub-
sidium eorum: & laudes ipsius celebrat hymnis &
psalmis ordo praesertim Ecclesiasticus, omnesque fide-
les adorant, & orang Deum per ipsum, ac plumper
etiam, ut Deus est, non propter accepta, tñm propter
esperata beneficia. Modis alius purgatione singula, qui
ad traditum tamen facile reducuntur sentimus. & de qui-
bus nonnulli dicimus. **c** *Salomon propheta. Ale-*

*Ex Reg. 3. Reg. 5. reg. 7. Vnde non
ut aliq[ue]nt
eris de per-
dictis.*

*d. 1. Reg. 1.
24. 1-2. 25.
25. 1-2. 26.
25. 2-4.
d. Dan. 2. 4-5.
1. v. 1-2. 10.
d. 2. 1-2. 10.
Zec. 5. 1-2.
Lore, in
Zenae.
h. i. c. 1.
K. 1. 1. 2.
K. Eze. 3. 2.
G. 1. 20. 1.
m. Rom. 6. 2.
J. 1. 20. 1.*

*Et uero, J Symmachus, *Suorum permanebat*. Ale-
mior expostio R. Eliae Tranensis, de pauperi, cuius
aliquotus prius facta mentio; ut de collinatigatur quod
vivat, & dabit eis (ita enim legit quod sequitur) *Rex
de auro Sacrum*, id est, eleemosynam, & subven-
tione, & oratione idem Rex pro eodem paupere hoc
est, pro populo suo; & *etas dei benedictus* euudem po-
pulum id est, dabit ei alimentum & benedictionem,
five gratiam munus, quae potius nutriti. Differunt alii
Rabbini quod interpretentur orationem de populo
pro Rege, familiariter & benedictionem quamvis in
templo dedicatione oraverint lolemniat *Salomon pro
populo*, & *ei benedictus*, itemque alias cerebro fe-
cisse credi posse. Recepit tamen illi lenitus potest trans-
ferri ad Christianos pauperes, necnon ad exteros,
quibus Ecclesia liberatricis auctor erogat, ut *Agellius*
obseruavit. Quod dicitur *vives*, indicat florentem,
felitem, diutinam vitam, & pro geniali ablutolum,
vixit nomen scriptores nuptant prophani: *saci*, pro
vita alibi memini dixisse. Quid si hic etiam illa
infinitar acclamatio faulta, *Vivas Rex d. Rex tu es eter-
nam vivus*, divinis literis famularis; & posterior exar-
forma regibus Etimis communicaat legitur: *et Con-*
*stituta in uici collas indicatam à Christo**

summoque pleniore rituulis; & probat & etendit
de Aibis proprie te sermonem esse, ac Damascum
priora deputatus Arabia, antequam transcripta efficit
Syrophenicem, ex distinctione Syriarum: Christian
tua ab aliis virtutum Damasci eis, id est, autum ejus.
Et quamvis non ferret aurum Arabia, posset nisi homi
nus comparatus ex meritis aliis, quibus abundabat,
offerre. *Platus Arabie Felicis incolas diffitissimis ap-*
pellat, ac apud quos maxime opes Romai, & Patrio-
*rum subfide, & venerant, que e mari aut lyvis
capere, ac nihil invicem redimerent. Confirmat idem*
Tertullianus testimonio Zachariae, ubi praeditur
omnes divitias (vocabule *valentiam*) genitum in circuitu
congregantes, *aurum & argentum, & velles multas sunt*.

Arabia nomine, gentes omnes comprehendendo, &
per aram intelligendo lapitamentum illarum, docent
Enarratores Latini denotari, sapientes Gentium cre-
*diturios in Europa. Addit. Rufinus *Arabiam ety-
mologicum significare humiliatum*: hoc autem thesauro ni-
hil charius, nihil pretiosius nisi haberet, aut offerri Deo
posse, quam si offeratur pientia cum humi latere. Haud
ad ea vero notatio, led a permixtione lucis, ac tenebra-
rum, qualis velipertino tempore: vel a solitudine,
quamvis hoc loco non sit *bhoras*, vel *bhoras*,*

in Evangelio. Longius tu quisque sit, etiam si non vides, **Mariam,**
Multius desipiturque, fallunturque:
Nos enim vivere, sed valere.
Et Gregorius x temporalem vita scribit eternæ vita
comparata, mortem esse potius dicendam, quam vi-
deo jugiter: alibi t. & adoratio pro eo semper, non
autem, ut eum Janilius citat, orabunt. Alii singulari
& orabti pro se semper; suppleret eratne Cajetanus nomen
populi, ut pro populo Rex ore, nempe Christus, quan-
tenus non meritis suis servat, eo modo, quo orans fa-
cerit.

Compagnie d'Inde. — *Correspondance de Lorrain* in Pfalz. Tom. III. B 3 cor.